

Predikan i Berga och Dörarps kyrkor 2024

6:e söndagen efter trefaldighet

”Efterföljelse”

3 Mos 19:1-2, 13-18

1 Petr 1:13-16

Matt 5:20-26

Ps: 176, 656, 281, 73, 278

Etik är ett ämne som är kopplad till moral, hur vi ska bete oss mot varandra. Och det finns lite olika teorier om etik som försöker svara på frågan hur man blir en god människa. I dagens evangelium ställs de skriftlärdas och fariséernas etik mot Jesus etik. Fariséernas etik skulle man kunna kalla *regeletik*. Det innebär att man har en uppsättning regler vars plikt det är att följa. Gör man det är man en god och rättskaffens människa.

För en regeletiker kan tillvaron bli relativt okomplicerat. Man har en lista att hålla sig till. Det är lätt att veta vad som är rätt och fel, det är bara att titta i listan.

Det Jesus kommer med är något annat. Jesus etik kan man kalla för *sinnelagsetik*. Det innebär att det inte är mina yttre handlingar som avgöra om jag är en god människa. Det är mitt *inre sinnelag* som är det viktiga. Det är mina *avsikter och motiv* som avgör om en handling är god eller inte.

Jesus tar exemplet med budet: ”Du skall inte dräpa”. Ett ganska enkelt bud, lätta att förstå. Och det är ju också något som de flesta av oss lyckas hålla. Jag tror att det är just därför som Jesus väljer detta som exempel.

Men för Jesus räcker det alltså inte att du håller budet i yttre mening om du i ditt inre egentligen hade velat göra på något annat sätt. Har du någon gång blivit så arg på någon att du önskat livet ur denne. Ja, då är du skyldig till mord! Gud ser till hjärtat, till ditt inre sinnelag.

Detta gör ju saken svårare än om jag bara hade kunnat fokusera på mina yttre handlingar. Nu måste ju plötsligt hela min person involveras: min vilja och mina önskningar. Allt hänger ihop.

Man brukar här säga att Jesus skärper buden. Men istället skulle jag vilja säga att han *fördjupar* dem. Han visar att våra brott börjar i hjärtat långt innan de visar sig i handling. Det finns en förhistoria till allt, även till mord. Först känner man vrede mot en viss person, därefter börjar man verbalt okväda honom och slutligen förbannar man honom. Och när man kommit dit hän är steget inte långt till att man också tar till handgripligheter och kanske till

och med slår ihjäl honom. Det ena leder till det andra och steg för steg blir vi mer och mer insnärjda i vårt hat och vrede.

Det är därför som Jesus tycks jämställa mord och dråp med vrede. I förlängningen blir konsekvenserna desamma. Hade inte tankarna och motiven varit där från början hade kedjereaktionen aldrig börjat.

Vad betyder det då när Jesus talar om ”dom” och till och med ”helvetets eld”, hur ska vi förstå detta? Det som Jesus beskriver som helvetets eld är den logiska slutpunkten, när man steg för steg, glider allt längre och längre bort från den människa som Gud vill att vi ska vara. Vi är ju skapade till Guds avbild och det är vårt uppdrag att bli detta, bli lika Gud. När vi inte lever upp till detta blir vi alltså till *mindre* människa. Fortsätter man då på den vägen, enligt den kedja av stigande ondska så finns helvetet där längst bort, som sista stadiet i en lång process. Helvetet är alltså inte i första hand en plats som väntar den ogudaktige efter döden, utan ett *tillstånd* som man kan glida in i när man väljer bort avbilden inom en. När man slutligen når dit har all mänsklighet försvunnit.

Ignatius av Loyola var ett spanskt helgon från 1500-talet som grundade Jesuitorden. Han skrev en bok som heter *Andliga övningar*. En av dessa övningar var att man skulle meditera över helvetet. Hur ska man då göra det? Ska man föreställa sig ett brinnande inferno med demoner av olika slag som plågar de stackars själarna som är där?

Nej, denna övning går ut på att man ska dra sig till minnes en situation som hade kunnat förstöra ens liv. En handling, som om jag utfört den hade dragit skam och vanära över mig själv och gjort mig själv olycklig. Förställ dig, säger Ignatius, att du har fastnat i en sådan skuldtyngd och skamfylld situation. Och att tiden stannar och det finns ingen som hjälper dig därifrån. Ingen försoning eller förändring som löser konflikten. Du har förlorat allt hopp och fastnat i en destruktivitet som du själv är upphov till. Ja, det du gör om föreställer dig detta, det är att du mediterar över helvetet.

”Den som blir vred och okvädar sin broder och slutligen förbannar honom – undgår inte helvetets eld” säger Jesus. Inte för att Gud skickar dig dit - utan för att du själv har släppt in helvetet i ditt liv.

Vad är då motmedlet? Ja, det kommer direkt: har du något otalt med din broder så vänta med att bära fram din gåva till offeraltaret. Gå först och försonas med honom - sen kan du bära fram din gåva till Gud. Det Jesus menar är att din relation till Gud hör ihop med din relation till andra människor. De påverkar varandra ömsesidigt: är det dåligt på ett håll, så förgiftar det åt andra hållet också.

Guds rike och helvetet är varandras motpoler. När du istället för att bli vred på din broder försonas med honom och går försoningens väg istället för vredens väg, då lämnar du helvetet bakom mig och närmar dig Guds rike.

Jesus kom med en ny sorts etik – sinnelagsetik som involverar hela min personlighet. Allt hänger ihop: relationen till ditt inre måste stämma med relationen till andra människor som i sin tur hänger ihop med relationen till Gud. Det är så vi blir en hela människor.